

PRESENTACIÓ

Ens complau presentar-vos l'edició de les *Actes de la XV Jornada sobre la Història de la Ciència i l'Ensenyament «Antoni Quintana Marí»*, que va tenir lloc els passats 17 i 18 de novembre de 2017 a l'Institut d'Estudis Catalans de Barcelona. Sens dubte, això és un símptoma de la bona salut de la Jornada.

Les cinc sessions de la quinzena jornada, amb vint-i-dues comunicacions, van cobrir diferents àmbits temàtics. Una sessió sobre història de la ciència i educació científica, amb cinc comunicacions; dues sessions sobre la immersió de la història de la ciència a l'aula, amb nou comunicacions, i dues sessions més sobre la nova temàtica proposada, ciència i gènere, amb vuit comunicacions. Aquestes contribucions van posar en relleu l'estat actual de les recerques que es duen a terme en la nostra àrea i van mostrar les aportacions d'intervenció directa a l'aula per fer visible la història de la ciència en els ensenyaments secundaris i universitaris. La majoria d'aquestes comunicacions les trobareu publicades en aquestes actes.

Voldríem destacar també que el lliurament del Premi Antoni Quintana Marí per a treballs de recerca al batxillerat en l'àmbit de la història de la ciència, la tècnica i les matemàtiques, va anar acompanyat d'una breu i excel·lent presentació del treball premiat, com ja s'havia fet en l'edició anterior. L'èxit d'aquestes presentacions ens obliga a repetir aquest format en les properes edicions del premi. Aprofitem l'ocasió per a felicitar l'alumne premiat, Marc Piquer i Méndez, que va guanyar el premi amb el treball: *Zero, la joia que vingué d'Orient. Història i importància del nombre zero*, tutoritzat pel professor Joan Miquel Duran de l'Escola Joan Pelegrí de Barcelona. El treball, com el seu títol indica, ens presenta un recorregut històric de la introducció del nombre zero des de l'antiguitat fins al segle XVII.

Finalment, cal constatar que continuant amb la idea iniciada en la XIII Jornada d'introduir noves sessions temàtiques, aquesta vegada es va proposar la temàtica «ciència i gènere» amb el fil conductor de la història de la ciència. L'acollida va ser espectacular i s'hi van presentar nou comunicacions, algunes sobre dones científiques preocupades per l'ensenyament com ara Maria Gaetana Agnesi (1718-

1799) o la metgessa Dolors Aleu i Riera (1857-1913). També la conferència de la jornada abordava aquesta temàtica, la conferenciant convidada va ser la doctora Carmen Magallón Portolés, fundadora l'any 1993 del Seminario Interdisciplinar de Estudios de la Mujer (SIEM) de la Universidad de Zaragoza, i que inclou entre els seus temes d'investigació «la història de les dones en la ciència». La doctora Magallón va dissertar en una conferència titulada: «¿Cómo pueden los estudios sobre ciencia y género enriquecer el currículo y la innovación educativa?». La seva conferència va fer un repàs als estudis de ciència i gènere, començant amb un text de 1982 de Rossiter, va continuar amb un altre de Harding, de 1986, i finalment va centrar les seves anàlisis en el programa d'investigació més actual, *Gendered Innovations*, que es desenvolupa als Estats Units amb grups de treball al Canadà, Europa i Àsia. La doctora Magallón es plantejava si era possible l'aplicació d'aquest programa a l'ensenyament. Es va plantejar preguntes (a si mateixa i a nosaltres) com ara: Com podem treure a la llum els biaixos de gènere que impregnen algunes teories que estudiem? És possible i desitjable aprofitar el poder creatiu del sexe-gènere per a la innovació educativa? Després de la conferència es va propiciar un apassionant i intens debat sobre el tema, que va afavorir un notable grau de reflexió i un enriquidor intercanvi d'opinions.

Maria Rosa Massa Esteve
Pere Grapí Vilumara